

DET ÄR VÄL DISKRIMINERING?

Diskriminering är en viktig förklaring till fattigdom och utanförskap – både i Sverige och i resten av världen. Men vad är egentligen diskriminering? Och vad är inte det?

Diskriminering innebär att människor förvägras sina mänskliga rättigheter på grund av t ex sitt kön eller sin etnicitet. I Sverige har vi en diskrimineringslag som förbjuder all diskriminering. Om man upplever sig diskriminerad kan man vända sig till diskrimineringsombudsmannen (DO), som är den myndighet som ska se till att lagen efterlevs. DO kan driva ett ärende i domstol. Men när blir någon utsatt för diskriminering? Och vad är inte diskriminering? I den här övningen ska ni få fundera över det.

UPPGIFT

Ni är indelade i grupper. Varje grupp har fått ett papper med tio korta berättelser. Vissa av berättelserna är verkliga fall som behandlats av DO och där diskriminering har förekommit. Men några berättelser är påhittade och innehåller inget som är diskriminering. De har aldrig varit föremål för DO:s granskning, eftersom de aldrig har ägt rum. Men vilka är vilka?

Läs igenom alla berättelser tillsammans i gruppen och skilj ut de riktiga fallen av diskriminering från de som ni tror är påhittade och därmed inte diskriminering. Intill varje berättelse finns det två rutor, där ni kryssar i rätt svar:

- Diskriminering
 Inte diskriminering

När ni har läst igenom alla fall, diskutera:

- Var det svårt att välja? Varför/varför inte?
- Var det svårt att komma överens? Hade ni olika uppfattningar i gruppen?
- Flera exempel handlar om företag och arbetsgivare:
 - Om man äger ett företag, borde man då inte själv få bestämma vem man vill anställa?
 - Om man äger en butik eller en restaurang, borde man själv då inte få bestämma vem man vill släppa in?
- Tror ni diskriminering är vanligt i Sverige? Varför/varför inte?
- Hur kan man motverka diskriminering i ett samhälle?
- I många länder är diskrimineringen inbyggd i lagen. I t ex El Salvador får kvinnor inte göra abort, även om deras liv är hotat på grund av graviditet, eller om de har blivit gravida i samband med en våldtäkt. Och i Iran är kvinnors vittnesmål i en domstol inte lika mycket värda som mäns. Vad tycker ni kvinnor i Nicaragua och Iran kan göra för att förbättra sin situation? Vad kan vi göra i Sverige för att stödja kvinnors rättigheter i Iran och El Salvador?

Fall 1

En kvinna sökte anställning på en tolkcentral där tolkningen i huvudsak erbjöds via telefon eller video. Hon kallades till anställningsintervju men företaget avbröt intervjun när det blev känt att den hon inte hälsade genom att ta i hand. Kvinnan hälsade inte fysiskt på personer av motsatt kön, på grund av sin religiösa övertygelse. Istället hälsade hon på män genom att lägga handen på hjärtat.

Diskriminering?

JA	NEJ
----	-----

Fall 2

I en högstadieskola i Östersund bestämde skolledningen att det inte skulle serveras vegetarisk mat i skolmatsalen, eftersom det fanns så få vegetarianer på skolan. Det innebar att fyra elever som var vegetarianer tvingades avstå från att äta i matsalen och fick medföra egen lunch till skolan varje dag.

Diskriminering?

JA	NEJ
----	-----

Fall 3

En man från Skövde var på anställningsintervju för en tjänst i Falköping. Under intervjun frågade chefen om han kunde tänka sig att flytta till Falköping eftersom företagets kontor låg där. Mannen svarade att detta inte vore nödvändigt eftersom det går att pendla. När mannen ringde upp chefen några dagar senare för att fråga hur det hade gått fick han svaret att jobbet hade gått till en person som bodde närmare.

Diskriminering?

JA	NEJ
----	-----

Fall 4

En man praktiserade hos en kommun. Snart började en kollega utsätta honom för trakasserier som hade samband med hans religion. Mannen tog flera gånger upp problemet, dels med sin kontaktperson på Arbetsförmedlingen, dels med sin närmaste chef. Ändå fortsatte kränkningarna. Efter ett tag lämnade mannen praktikplatsen på grund av detta.

Diskriminering?

JA	NEJ
----	-----

Fall 5

En kvinna hade en provanställning som restaurangbiträde hos en cateringfirma och hade arbetat i ungefär en månad när hon fick veta att hon var gravid. Efter att ha berättat om graviditeten för sin chef avslutade han hennes provanställning.

Diskriminering?

JA	NEJ
----	-----

Fall 6

En man ansökte till polisutbildningen, och uppfyllde alla antagningskrav på Polismyndighetens hemsida. Men han nekades att komma in på utbildningen med hänvisning till att han tidigare hade dömts för flera grova brott.

Diskriminering?

JA	NEJ
----	-----

Fall 7

Ett bussbolag nekade tre chaufförer visstidsanställning med hänvisning till deras ålder. Bolagen hade satt upp en övre åldersgräns på 70 år för när de inte längre ingick nya avtal om behovsanställningar med förare. Syftet till åldersgränsen var ökad trafiksäkerhet.

Diskriminering?

JA	NEJ
----	-----

Fall 8

En gravid transman ville teckna en gravidförsäkring hos Folksam. Till en början försökte mannen ansöka via bolagets webbplats. När det inte fungerade ringde han i stället till bolagets kundtjänst men fick vid två olika tillfällen beskedet att det inte var möjligt att teckna försäkringen för personer med manligt personnummer.

Diskriminering?

JA	NEJ
----	-----

Fall 9

Två kvinnor besökte en restaurang i Göteborg. De pussades under restaurangbesöket och blev tillsagda av personal att sluta. Enligt restaurangen hade flera gäster klagat på deras uppförande.

Diskriminering?

JA	NEJ
----	-----

Fall 10

En pojke hörde skolans vaktmästare uttrycka sig nedsättande och afrofbiskt i samtal med några andra elever på skolan. När pojken strax efter det spottade i en soptunna vände sig vaktmästaren till honom och frågade: "Ska du komma hit och smitta oss med Ebola?"

Diskriminering?

JA	NEJ
----	-----